

Ferran Carbó-Vicent Simbor, *Literatura catalana del siglo XX*, Síntesis, Madrid, 2006, Madrid.

Dins l'àmbit de la literatura no és massa freqüent l'aparició de manuals dedicats a l'estudi de períodes estrictament contemporanis, potser a causa de la dificultat evident que suposa l'apropament crític a una literatura pràcticament encara en construcció i, per tant, de difícil percepció global. A hores d'ara, però, era del tot necessari que es pogués comptar amb un treball que oferís un ampli panorama de la literatura catalana actual i disposar, per fi, d'una visió completa i actualitzada d'un període tan complex i determinant per a les lletres com és aquest. En aquest sentit, *Literatura catalana del siglo XX*, de Ferran Carbó i Vicent Simbor, ompli un important buit dins dels estudis de literatura, tradicionalment reticents a dur a terme un treball d'aquestes característiques.

En el llibre, els dos autors emprenen la difícil tasca d'oferir-nos una síntesi completa i actualitzada de la literatura catalana del xx —fins als inicis del segle actual— i, a partir del context històric i l'evolució cultural, s'estudien els diversos moviments literaris, gèneres i autors més rellevants d'aquest segle, dedicant-hi especial atenció, però, a aquelles figures que tenen una incidència més important durant el període estudiat. La llarga experiència dels autors com a professors d'universitat —tots dos són catedràtics de Filologia Catalana a la Universitat de València—, s'evidencia en la concepció de l'obra, de to marcadament divulgatiu, encara que això no és obstacle perquè es confeccione un treball rigorós i coherent, posant així en evidència l'extensa trajectòria investigadora de Carbó i Simbor, centrada particularment en l'anàlisi de la literatura catalana contemporània. De fet, Ferran Carbó s'ha dedicat preferentment a l'anàlisi de la poesia i el teatre, mentre que Vicent Simbor és especialista en la novel·la. Aquesta doble vessant dels investigadors propicia que el present llibre ofereix una panoràmica de conjunt i ben equilibrada del període estudiat i permet que el lector aprofundesca en la coneixença de la recent història literària i cultural catalana.

El autors han estructurat el llibre en tres parts clarament diferenciades, en funció del plantejament lineal de la història literària. La primera part es dedica a la literatura compresa entre el canvi de segle i la guerra civil; la segona s'ocupa de la postguerra i els intents de reconstrucció del circuit literari entre el 1939 i el 1968 i, finalment, la tercera part abraça des dels anys setanta fins a l'actualitat. Els autors palesen un especial interès, però, per oferir una visió de conjunt del fet literari, i la tria d'un eix cronològic front a una possible organització geogràfica els ha permès, precisament, aconseguir un objectiu que, d'altra manera, hauria estat difícilment assolible. Totes tres parts tenen

en comú, alhora, el fet d'anar precedides per una introducció als contextos històrics i culturals en què s'insereixen, si bé cada part mereix més tard un tractament diferenciat depenent de les seues característiques particulars. Així, a la primera part, "El esfuerzo por la normalización del circuito literario y por la actualización literaria: del cambio de siglo a 1939", que se centra en una època caracteritzada pels esforços realitzats per aconseguir la normalització estètica i infraestructural, s'estudia com gràcies a la modernització política i social que arriba amb el nou segle s'aconsegueix per fi una mínima aparença de normalitat pel que fa a l'estructura editorial. S'analitzen aquí els principals moviments estètics de l'etapa, açò és, el *Modernisme*, *Noucentisme*, l'*Avanguardisme* i la literatura de preguerra, units per l'objectiu comœ d'aconseguir l'actualització estètica i la connexió amb la literatura europea, resseguint després, dins de cada plantejament estètic, els diferents gèneres literaris i els seus autors corresponents.

La desfeta provocada per la guerra civil és el punt de partida de la segona part del llibre, que duu per títol "La posguerra o la reconstrucción desde cero: 1939-1968". L'aniquilació del procés de normalització i actualització literària dut a terme durant el primer terç de segle condiona els autors a establir una nova organització temàtica en els dos blocs restants del llibre, ja que la manca de moviments literaris forts i definits obliga a una estructuració basada ara en els principals gèneres literaris i no en moviments estètics, tal i com trobàvem a la primera part. D'aquesta manera, ara se'ns permet ser testimoni de l'atzarós procés de represa de l'activitat cultural i, després de dedicar unes observacions al compromís realista, œnic moviment literari significatiu del període, es passa a l'anàlisi particularitzada dels principals gèneres, obres i autors de postguerra, centrant-se així en els esforços que la narrativa, la poesia, el teatre i l'assaig realitzen a fi d'aconseguir la tan desitjada normalització literària.

Finalment la darrera part, "La literatura actual: de 1968 a la actualidad", se centra en el període en què es produeix per fi la consolidació del circuit literari i s'aconsegueix la plena incorporació de la modernitat a la literatura catalana, tan llargament desitjada. És, segurament, allà on trobem la part més engrescadora i ambiciosa del treball ja que proporciona una panoràmica de la literatura catalana completament actualitzada —el llibre es clou al juliol de 2003— mitjançant l'anàlisi de la narrativa, la poesia i el teatre, de manera que l'estudi es mostra, així doncs, perfectament estructurat i equilibrat en la seua configuració.

El treball va acompanyat d'una sèrie d'annexos (un apèndix de textos teòrics i crítics, un índex nominal, un glossari i una cronologia), que faciliten el lector la recerca d'autors i aclareixen alguns termes utilitzats. La cronologia, d'altra banda, articula el marc històric necessari per poder entendre els principals esdeveniments del període, si bé és especialment œtil, però, la incorporació d'un apèndix de textos teòrics i crítics que

il·lustraren de primera mà els plantejaments literaris exposats al llarg del llibre i possibiliten l'ampliació i complementació dels continguts per part del lector, mitjançant la lectura directa de textos i autors. Tot plegat, una obra completa i rigorosa, imprescindible per tenir una visió de conjunt de la literatura catalana actual, d'interès no sols per a estudiosos de literatura, sinó per a tot aquell que desitge endinsar-se en el coneixement d'un dels períodes més complexos i interessants de la literatura catalana. Només cal desitjar la prompta aparició del manual també en català.

MARIOLA APARICIO
Universitat de València

Vicent Andrés Estellés. Edició a cura de Ferran Carbó, Enric Balaguer i Lluís Messeguer, (Alacant, 2004, Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana, 2004.

El volum *Vicent Andrés Estellés* recull les conferències llegides l'any 2003 a les Universitats de València, d'Alacant i Jaume I amb motiu del desè aniversari de la mort del poeta Vicent Andrés Estellés. El llibre, però, no és tan sols un aplec de diversos estudis commemoratius, sinó un assaig d'aprofundiment en l'obra d'aquesta figura literària, la transcendència de la qual encara no ha estat prou estudiada. Com en tot llibre col·lectiu que tracta sobre un mateix personatge, hi ha coincidències entre alguns dels articles, tot i que cada un d'aquests treballs sigui fruit de plantejaments, de metodologies i de punts de vista diferents. En tot cas, però, aquestes coincidències vénen donades pel fet que l'obra d'Andrés Estellés respon a unes característiques constants en els seus llibres, com són l'oes d'un llenguatge col·loquial, un cert prosaisme, l'erotisme o la conscienciació nacionalista. Aquesta unitat té el mèrit de donar-se en una obra força extensa que, encara que sobretot se circumscriu a la poesia, també abasta altres gèneres literaris.

El llibre s'inicia amb un treball molt documentat de Ferran Carbó sobre "Els inicis de Vicent Andrés Estellés i la poesia dels anys cinquanta". Carbó elabora un panorama complet de les lletres valencianes de la postguerra immediata, època en la qual se situen els començaments de Vicent Andrés Estellés. Així, amb el poemari *El corazón en la mano* el nostre poeta quedà finalista a la segona convocatòria del Premi València de Literatura, que des del 1949 era convocat per la Diputació de València. Però en aquests anys en què Andrés Estellés escriu en castellà ja trobem en català el poema "Voler" (1948). El canvi de llengua constitueix un aspecte important a tenir en